

Od muszelek do papierków

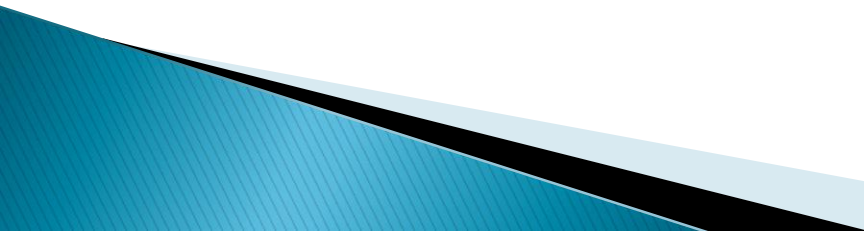
Trochę o historii pieniądza

Dobiesław Tymoczko

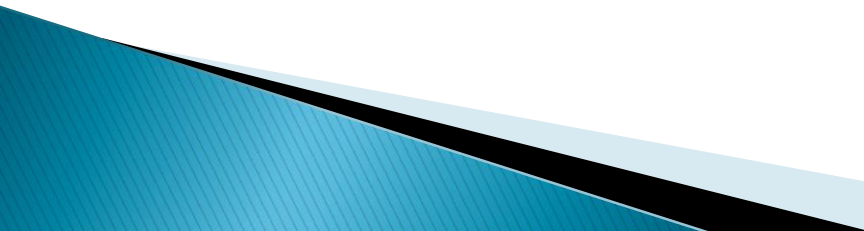
Krótką historia pieniądza

- ▶ Początki związane ze społecznym podziałem pracy
- ▶ Trudności z wymianą barterową
- ▶ Pierwszy pieniądz (ryby, bursztyn etc.), głównie towary konsumpcyjne
- ▶ Towary zastąpione metalami (żelazo, miedź; później srebro, złoto)
- ▶ Komplikacje z ważeniem złota sztabowego doprowadzają do wprowadzenia kulek złota
- ▶ „Dokarmianie pieniądza” – domieszki innych metali
- ▶ Cechy pieniądza – podzielność, trwałość, powszechny akcept

Walka z fałszerzami

- ▶ Spłaszczenie kulek utrudnia „dokarmianie” pieniądza
  - ▶ Pieczęcie – gwarancja jakości oraz upamiętnianie władcy (pierwszy Aleksander Wielki)
  - ▶ Podaż pieniądza zależna od ilości metalu, a nie dóbr
  - ▶ Odkrycia geograficzne – napływ metali – inflacja
-

Różne metale

- ▶ Kilka rodzajów metali – Francja przedrewolucyjna (brąz, srebro – ecu, złoto) – wahania cen metali
  - ▶ System bimetalowy – parytet
  - ▶ Pieniądz gorszy wypiera lepszy
  - ▶ Prawo Kopernika–Greshama
  - ▶ Złoto wyparło srebro
-

Ale nie tylko metale

- ▶ 1641 – muszelki prawnym środkiem płatniczym w Massachusetts (wymienialne na skóry bobrów) – Indianie bankiem centralnym
- ▶ 1642 – tytoń środkiem płatniczym w Jamestown (Wirginia) – nielegalna zapłata w złocie lub srebrze
- ▶ Sir William Phips (Kolonie Złoty Zatok Massachusetts) – 1690 wojna z Quebec`iem, kruszec się spóźniał, długi zapisywane na kartach do gry – pieniądź papierowy

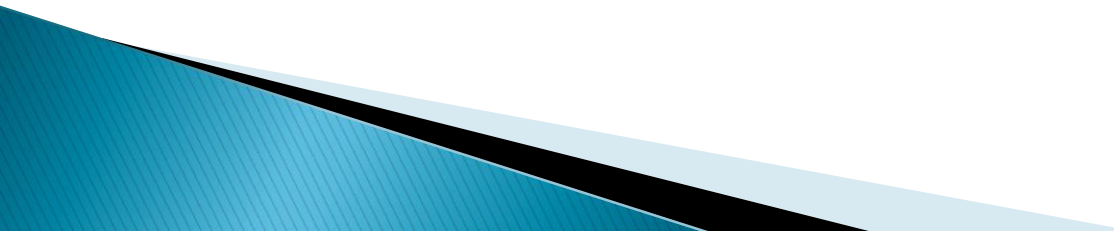
Drukowanie pieniędzy

- ▶ Pieniądże papierowe drukował w swojej drukarni Benjamin Franklin (przeprosił za nieregularne ukazywanie się gazety, gdyż drukarz „jest zajęty w drukarni pracą dla dobra ogółu – pomnażaniem ilości pieniędzy”) K. Galbraith, Pieniądz. Pochodzenie i losy. PTE 2011, s. 42

Papier zwycięża

- ▶ Rozwój pieniądza papierowego w Londynie XVI – XVII w.
- ▶ Kwitów więcej niż złota
- ▶ Dochód z emisji kwitów
- ▶ „Dlaczego nikt mi wcześniej nie wspomniał o bankowości?” – George W. Ball prawnik, polityk, dyplomata, po tym jak w 1960 r. został współwłaścicielem Lehman Brothers (K. Galbraith, Pieniądz. Pochodzenie i losy. PTE 2011, s. 42)

Ale ktoś musi panować na wielkością emisji

- ▶ Pierwsze banki centralne (Riksbank 1668, Bank Anglii 1694)
  - ▶ Od XIX w. ograniczono stopniowo prawo do emisji banknotów do jednego banku
  - ▶ Jak emituje się pieniądź dzisiaj?
-

Inflacja

- ▶ Długookresowy wzrost poziomu cen

